

FOKKE & SUKKE

ZIJN NOG ALTIJD NIET OVER HUN JET LAG HEEN

Informatie

VNG
Frontoffice Internationale samenwerking
Telefoon (070) 37 38 220
frontoffice@vng.nl
www.vng.nl > Europa en Internationaal

VNG International
Secretariaat
Telefoon (070) 37 38 401
vng-international@vng.nl
www.vng-international.nl

Nederlandse gemeenten werken nu al ruim twintig jaar samen met zuster-gemeenten in landen in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en Oost- en Zuid-Oost Europa. Dit gebeurt in de overtuiging dat een goed georganiseerde lokale overheid, met transparante besluitvorming en 'checks and balances', de beste waarborg voor een duurzame democratische samenleving vormt. De samenwerking is 'van-collega-tot-collega': mensen met dezelfde taken, die dezelfde vaktaal spreken, wisselen kennis en ervaring uit. Dienstreizen zijn hierbij onmisbaar.

Gemeenteambtenaren en -bestuurders die naar verre landen uitgezonden worden hebben veel uit te leggen aan hun (werk-)omgeving. Aan de hand van tien veelgestelde vragen geeft deze brochure inzicht in de achtergrond en de praktijk van dienstreizen binnen de gemeentelijke internationale samenwerking.

>1

Door wie worden dienstreizen naar ontwikkelingslanden bedacht?

> *Het verzoek komt van gemeentebestuurders uit verschillende delen van de wereld. Onze Rijksoverheid stimuleert Nederlandse gemeenten om die gemeentebestuurders bij te staan <*

Snelle demografische, politieke en economische ontwikkelingen veroorzaken vaak problemen voor lokale bestuurders in landen in ontwikkeling en transitie. Niet alleen hebben zij onvoldoende middelen, ook kunnen zij niet terugvallen op een wettelijk goed vastgelegd stelsel van eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Zij vragen daarom hun collega's in ontwikkelde landen om assistentie.

In de jaren tachtig groeide het aantal verzoeken om ondersteuning aan Nederlandse gemeenten via de honderden stedenbanden en contacten. Om gemeenten in staat te stellen aan deze verzoeken te voldoen ontwikkelde het ministerie van Buitenlandse Zaken samen met de **VNG** programma's voor de overdracht van kennis op het terrein van lokaal bestuur en lokale democratie en, voor Oost-Europese gemeenten, voorbereiding op deelname aan de Europese Unie.

'Ik daag u allen uit om uw expertise en professionaliteit ter beschikking te stellen voor het versterken van lokale overheden. Probeer de groep van betrokkenen te vergroten. Ontwikkelingssamenwerking en de vng hebben elkaar nodig.'

AGNES VAN ARDENNE, MINISTER VOOR
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

(NIEUWJAARSRECEPTIE VNG INTERNATIONAL
2004)

>2

Wat kosten dienstreizen naar ontwikkelingslanden de gemeente?

> De gemeente betaalt alleen een deel van de salariskosten tijdens de missie <

De vergoedingen voor dienstreizen binnen de **VNG** programma's zijn vastgelegd in regelingen met het ministerie van Buitenlandse Zaken. De programma's worden door dit ministerie gefinancierd. Het zijn:

- Good Local Government Programme (LOGO South): voor samenwerking met gemeenten in 17 ontwikkelingslanden;
- Local Government Capacity Building Programme East (LOGO East) voor samenwerking met gemeenten in zes buurlanden van de Europese Unie;
- Association Capacity Building for Good Local Governance 2003-2006 (ACB) voor het versterken van verenigingen van gemeenten in ontwikkelingslanden en in Midden- en Oost-Europa.

De vng-programma's financieren:

- **reiskosten (op basis van economy class);**
- **verblijfkosten (op basis van de lijst met standaardvergoedingen van de Verenigde Naties), voorbereidingskosten (vaccinaties e.d.);**
- **een tegemoetkoming in de salariskosten voor de tijd dat de ambtenaar op reis is (€ 200,- per werkdag);**
- **(soms) investeringen, maar nooit meer dan 50%.**

>3

Worden dienstreizen gecontroleerd?

> Ja, van dienstreizen worden inhoudelijke en financiële verslagen gemaakt die gecontroleerd worden <

De gemeenteambtenaar die op dienstreis geweest is, maakt na terugkomst een inhoudelijk verslag aan de hand van de taken die beschreven zijn in het projectplan. Hij maakt ook een met bewijsstukken onderbouwd financieel verslag. Medewerkers van **VNG** International controleren alle verslagen; een externe accountant van de **VNG** controleert steekproefsgewijs de verslagen en controleert de procedures van **VNG** International. Bij alle meerjarige projecten dienen de gemeenten een apart accountantsverslag in.

De subsidie voor een dienstreis wordt altijd overgemaakt naar een gemeentelijke rekening en de gemeente is altijd contractpartner. Hierdoor valt de besteding van de subsidie ook onder de controle van de gemeentelijke accountant.

‘Wij zijn van oordeel dat het financieel jaarverslag 2003 een getrouw beeld geeft van de bestedingen inzake de uitvoering van het programma Gemeentelijke Samenwerking met Ontwikkelingslanden, in overeenstemming met de eisen overeenkomstig de subsidiebeschikking, financieel reglement gso (deel II).’

ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS, 23 JUNI 2004.

>4

Kunnen lokale mensen het niet net zo goed zelf doen?

> Nee, de adviezen van Nederlandse gemeenteambtenaren hebben een belangrijke toegevoegde waarde <

VNG International maakt zo veel mogelijk gebruik van experts uit de landen zelf en stimuleert dat gemeenten in ontwikkelingslanden of Oost-Europa van elkaar leren. De Nederlandse gemeenteambtenaar heeft echter een eigen rol. Hij brengt kennis en ervaring in die gestoeld is op een traditie van 150 jaar democratisch lokaal bestuur en op de state of the art-technieken en -inzichten. Hij brengt een internationaal netwerk mee en kan, dankzij zijn positie als buitenstaander, veranderingen op gang brengen en vriendjespolitiek voorkomen.

‘Functionarissen uit de partnergemeenten meenden vrijwel unaniem dat het spreken van dezelfde technische, ambtelijke taal de overdracht van kennis faciliteert (...). De uitwisseling van ideeën en meningen met collegae uit de Europese Unie was zeer leerzaam en waardevol (...). De collegae uit de Nederlandse gemeente zijn vooral een referentiekader, klankbord en een vraagbaak (...) het besef dat er een collega in een ander land geïnteresseerd is in je werk, en waarmee je over het werk kunt corresponderen (werkt) zeer motiverend.’

OVER SOLIDARITEIT EN PROFESSIONALISERING,
EVALUATIE VAN GEMEENTELIJKE
INTERNATIONALE SAMENWERKING (1997 - 2001).
INSPECTIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN
BELEIDSEVALUATIE, AUGUSTUS 2004, BLZ. 83-84.

>5

Kan iemand op een dienstreis zelf bepalen wat hij doet?

> Nee, de taken liggen vast en de werkdruk is hoog <

Een dienstreis is hard werken, niet alleen tijdens de reis, maar ook in de voorbereiding en achteraf. De taken van degene die een dienstreis maakt, staan omschreven in het projectplan.

Dit plan omvat meestal missies van verschillende experts en studiebezoeken aan Nederland. Het is een onderdeel van een groter proces van institutionele verandering. Een gemeenteambtenaar die collega's in andere delen van de wereld adviseert, steekt er altijd vrije tijd in.

Voorbeeld van de omschrijving van taken in een projectplan

Mission: Assistance to pilot project development in Lubana and Vangazi within the project 'Enhancement of effective relations between citizens and local authorities in Latvia'

Sub-activities: Develop a management structure for the pilot project:

- **Develop a project action plan together with the local demonstration project co-ordinator;**
- **Interview top politicians and administrative personnel;**
- **Explain principles of citizen participation to politicians and staff members;**
- **Gather information for study tour to the Netherlands;**
- **Give assignment for writing of a report on situation in the respective local governments;**
- **Give assignment for drafting first concept of activities and budget for the pilot projects in municipalities.**

>6

Hoe wordt voorkomen dat de kennis die op een dienstreis overgedragen wordt voorbijgaat aan de lokale situatie?

> De uitgezonden experts maken een vertaalslag <

De gemeenteambtenaren die uitgezonden worden, leggen geen Nederlandse oplossingen op. Zij worden op verschillende manieren voor deze valkuil behoed: werkervaring in de landen waar het om gaat, cursussen op dit terrein en trainingsmateriaal dat door **VNG** International is ontwikkeld. Daarnaast maakt de expert meestal deel uit van een team waarbij de meer ervaren leden helpen om de vertaalslag te maken.

In kandidaat-lidstaten beogen veel projecten de bestaande situatie aan te passen aan de Europese wet- en regelgeving (het 'acquis communautaire'). Daar moeten de Nederlandse oplossingen wel één op één overgedragen worden. De problematiek van de vertaalslag speelt dan minder.

VNG International cursussen:

Cursus Uitzending

**DOCENT: Jan Michiel Otto, directeur
Van Vollenhoven Instituut voor Recht
en Bestuur in Niet-Westerse Landen,
Universiteit Leiden**

***Cursus Management Internationale
Projecten***

**DOCENTEN: Miriam Reijne en Hans
Buis, projectleiders VNG International**

>7

Gaan dienstreizen naar ontwikkelingslanden altijd over 'brengen' en nooit over 'halen'?

> *Nee, de Nederlandse gemeenten profiteren door de internationale ervaring van het personeel en het internationale imago van de gemeente <*

Niet alleen de partnergemeente heeft baat bij de collega-tot-collega-contacten. Als een medewerker van een Nederlandse gemeente internationale ervaring opdoet, is dat vaak positief voor die gemeente. Zo iemand verwerft nieuwe, interculturele vaardigheden en een bredere kijk op zijn werk. In de brochure 'Grenze(n)loze gemeenten' beargumenteren het ministerie van Binnenlandse Zaken en de VNG dat gemeenten om verschillende motieven internationaal actief worden: uit idealisme, om economische redenen, om het eigen functioneren te verbeteren, om de contacten met migranten in de eigen gemeente te versterken en om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

‘Naast versterking van het internationale profiel van Amsterdam, zal ook de kennis en motivatie van medewerkers van de diensten en bedrijven die bij projecten in het buitenland betrokken zijn, toenemen. Een structurele inbedding van de internationale samenwerking in het personeelsbeleid is hiervoor een belangrijke voorwaarde.’

NOTITIE INTERNATIONALE SAMENWERKING
2002-2006 AMSTERDAM, OKTOBER 2001, BLZ. 2.

‘Dankzij een beargumenteerd en gericht beleid kan een gemeente haar burgers tonen dat lokale internationale samenwerking een goede bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van het eigen lokale bestuur. In dit verband kan ook van glocalisering gesproken worden: de gelijktijdige trend van globalisering en versterking van de lokale identiteit (...).’

GRENZE(N)LOZE GEMEENTEN: HANDREIKING
INTERNATIONALE SAMENWERKING EN
ACTIVITEITEN VAN GEMEENTEN (DEN HAAG:
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES EN VNG, 2005), BLZ. 4.

> 8

Kan iedereen op dienstreis?

> Nee, de experts worden geselecteerd op basis van kennis en ervaring <

VNG International selecteert de experts voor de projecten die de organisatie zelf uitvoert. De Nederlandse gemeenten die gebruik maken van de **VNG**-programma's LOGO South en LOGO East selecteren zelf de experts en overleggen de cv's ter beoordeling aan **VNG** International. Enkele punten waar **VNG** International de cv's op screent, zijn talenkennis, opleiding, werkervaring, internationale ervaring en trainingsvaardigheden. Daarnaast beoordeelt **VNG** International of de uitzending functioneel is.

Structuur van de cv's van vng International experts

Family name:

First name(s):

Year of birth:

Nationality:

Civil status:

Education:

Language skills:

(Marked 1 to 10 for competence)

Membership of professional bodies:

Professional experience:

Other skills:

Present position:

Years within the firm:

Key qualifications:

International experience:

Professional experience record:

>9

Kan gemeentelijke internationale samenwerking niet zonder dienstreizen?

> Nee, persoonlijke contacten zijn nog steeds onmisbaar <

Een gemeenteambtenaar op missie ontmoet zijn collega's om kennis over te dragen, om zich te informeren en om te onderhandelen. Het kan ook andersom: werkbezoeken van de partner aan de Nederlandse gemeente. Ter vergelijking: in 2003 kwamen in het programma gericht op ontwikkelingslanden 201 mensen op werkbezoek naar Nederland en werden 219 mensen naar ontwikkelingslanden uitgezonden.

Persoonlijke contacten dragen eraan bij dat vriendschapsbanden met de partnerstad ontstaan. Deze banden vormen een draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking en zijn kanalen voor bewustwording over de ontwikkelingsproblematiek.

‘Dankzij de toegevoegde resultaten van de (Zweeds-Baltische) twinningprojecten in termen van engagement, leren en begrijpen, zijn de totale resultaten in relatie tot de kosten verbazingwekkend goed vergeleken met de kosten van andere hulpprogramma's waarvan de effecten meer twijfelachtig zijn.’

CITAAT VAN ZWEEDSE AMBASSADE BALTISCHE STATEN, GECITEERD IN 'SIDA-SUPPORTED COUNTY TWINNING PROGRAMME IN THE BALTIC COUNTRIES 1996 - 2001', SIDA EVALUATION 01/23 (STOCKHOLM, 2003).

>10

Wat leveren dienstreizen naar ontwikkelingslanden en kandidaat-lidstaten voor de EU op?

> In verslagen en evaluaties zijn veel voorbeelden van positieve effecten beschreven <

‘De gemeente Villa El Salvador (Peru) ervaart in algemene zin een aanzienlijke verbetering van haar administratie; zij geeft aan dat nu op ieder moment actuele financiële informatie verkregen kan worden. (...) De samenwerking met Amstelveen op dit terrein blijkt een belangrijk instrument, een middel voor de gemeente Villa El Salvador om aan andere instanties te laten zien dat ze effectief werkt aan het verbeteren van haar financieel beheer. Met als direct gevolg aanvullende mogelijkheden voor financiële steun.’

RAPPORTAGE PROJECT FINANCIËEL

MANAGEMENT IN VILLA EL SALVADOR, PERU

(GEMEENTE AMSTELVEEN, FEBRUARI 2005)

‘In Oost-Europa identificeerde de bevolking het communisme niet in eerste instantie met een politieke dictatuur, maar met de nomenklatura: de in zichzelf gekeerde, gesloten kaste van apparatsjiks. Met het invoeren van burgerlijke vrijheden moesten burgers tot hun frustratie vaak toezien hoe de oude bestuurders op de hun vertrouwde manier het land bleven besturen (...).

VNG International heeft pionierswerk verricht in het omvormen van dit Kafkaëske bestuursstelsel in een modern, betrokken en servicegericht bestuur.’

ATZO NICOLAI, STAATSSECRETARIS VOOR
EUROPESE ZAKEN (NIEUWJAARSRECEPTIE
VNG INTERNATIONAL, 2005)

Literatuur

LOKAAL BESTUUR IN ONTWIKKELINGSLANDEN:
een leidraad voor lagere overheden in de
ontwikkelingssamenwerking.
*Cursusboek bij Cursus Uitzending
Gemeenteambtenaren. Coutinho, 1999.*

HANDBOEK GEMEENTELIJKE INTERNATIONALE
SAMENWERKING.
VNG Uitgeverij, 2001.

OVER SOLIDARITEIT EN PROFESSIONALISERING:
Evaluatie van Gemeentelijke Internationale
Samenwerking (1997 - 2001).
*Inspectie ontwikkelingssamenwerking en
beleidsevaluatie, 2004.*

GRENZE(N)LOZE GEMEENTEN:
Handreiking internationale samenwerking
en activiteiten van gemeenten. *Ministerie
van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties en VNG, 2005.*

Colofon

Redactie en productie:

VNG International

Vormgeving:

Bertine Colsen, Bno

Illustratie:

Reid, Geleijnse & van Tol

Drukwerk:

drukkerij NIVO, Delft

*Deze publicatie werd mogelijk gemaakt door
een financiële bijdrage van de VNG.*

© VNG International, 2005